Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____ **Wynik:** _____

Ochrona danych osobowych i Twoje prawa

Dane osobowe, prawa do prywatności (RODO (GDPR), CCPA), brokerzy danych, pliki cookie, phishing, VPN i bezpieczniejsze konta

PRZEGLĄD NAUKI: PRYWATNOŚĆ DANYCH OSOBOWYCH

ŚWIADOMA
POZNAJ SWOJE DANE
Co jest zbierane i dlaczego

UPOWAŻNIONY
PRAWA DO PRYWATNOŚCI
Prawa wynikające z RODO (GDPR) i CCPA/CPRA

VIGILANT
MĄDRE NAWYKI
MFA, aktualizacje i rozpoznawanie oszustw

Witaj! Ten pakiet ćwiczeń pomoże ci przejąć kontrolę nad danymi osobowymi. Poznasz prawa do prywatności wynikające z RODO (GDPR) i CCPA, brokerów danych, zgody na pliki cookie, uprawnienia aplikacji, phishing, publiczne Wi-Fi, VPN i MFA.

PUNKTY KONTROLNE KARTY PRACY

- [ ] **Część 1–4: Poznaj swoje prawa do prywatności i bezpieczne nawyki.**
- [ ] **Część 5–7: Rozwiąż krzyżówkę i wykreślankę.**
- [ ] **Część 8–9: Rozwiąż studia przypadków i wyzwanie z szyfrem.**
- [ ] **Część 10: Przejrzyj strony z podstawowymi i zaawansowanymi najczęściej zadawanymi pytaniami.**
- [ ] **Część 11: Poznaj 10 ciekawych faktów z praktyki.**
- [ ] **Bonus: wyzwanie Myśl szybko.**

Otwórz przewodnik VPN.com po prywatności danych

URL: https://www.vpn.com/pl/cyberbezpieczenstwo/prywatnosc-danych/

Twoja ścieżka nauki: prywatność danych osobowych

- Poznaj swoje prawa do prywatności wynikające z RODO (GDPR) i kalifornijskiej ustawy CCPA.
- Rozpoznaj, w jaki sposób brokerzy danych, pliki cookie i aplikacje zbierają dane osobowe.
- Stosuj minimalizację danych, udostępniając tylko to, czego usługa naprawdę potrzebuje.
- Podejmuj świadome decyzje w sprawie banerów cookie i próśb o uprawnienia aplikacji.
- Zmniejsz ryzyko związane z phishingiem, naruszeniami danych i publicznym Wi-Fi dzięki MFA i aktualizacjom.

INSTRUKCJE DO PRZEWODNIKA PO PRYWATNOŚCI DANYCH

Odpowiedz na pytania testu wielokrotnego wyboru oraz pytania prawda/fałsz, uzupełnij zdania z lukami za pomocą banku wyrazów, dopasuj definicje i rozwiąż krzyżówkę oraz wykreślankę. Zastosuj swoją wiedzę z zakresu ochrony własnych danych osobowych. Zakończ zadaniem dodatkowym Myśl szybko.

PRYWATNOŚĆ DANYCH OSOBOWYCH I TWOJE PRAWA (WPROWADZENIE)

Prywatność danych to Twoja zdolność kontrolowania tego, jak Twoje dane osobowe są gromadzone, wykorzystywane, przechowywane i udostępniane. Przepisy takie jak RODO (GDPR) i CCPA dają Ci prawa, a nawyki takie jak silne hasła, MFA i rozważne udostępnianie mogą pomóc zmniejszyć ryzyko.

PRZECZYTAJ UWAŻNIE KAŻDY PUNKT KONTROLNY I WYBIERZ LUB NAPISZ POPRAWNĄ ODPOWIEDŹ.

Punkt kontrolny 1: Wyzwanie – test wielokrotnego wyboru

1. Który wybór najlepiej odzwierciedla zasadę minimalizacji danych?

- A. Udostępnianie tylko tych danych, których usługa potrzebuje do swojego celu
- B. Nadawanie każdej aplikacji pełnego dostępu, aby ułatwić konfigurację
- C. Wypełnianie każdego opcjonalnego pola w formularzach rejestracyjnych
- D. Używanie jednego hasła, aby łatwiej zarządzać kontami

2. Jaki krok jest zalecany, jeśli witryna, z której korzystasz, zgłosi naruszenie bezpieczeństwa?

- A. Zmień to hasło i włącz MFA, jeśli jest dostępne
- B. Użycie tego samego hasła na nowym koncie
- C. Odpowiedz na e-mail o naruszeniu, podając swój PIN
- D. Zignoruj to, ponieważ naruszenia rzadko mają znaczenie

3. Według przepisów UE, co jest ważną zgodą na pliki cookie śledzące?

- A. Aktywne zaznaczenie niezaznaczonego pola po przedstawieniu jasnych informacji
- B. Wstępnie zaznaczone pola w banerze plików cookie lub rejestracji
- C. Po prostu dalsze przewijanie lub przeglądanie strony internetowej
- D. Informacja ukryta w regulaminie strony

4. Jakie prawo przysługuje konsumentom z Kalifornii na mocy CCPA?

- A. Aby zrezygnować ze sprzedaży lub udostępniania swoich danych
- B. Aby otrzymywać stałą opłatę za każde żądanie danych
- C. Aby żądać usunięcia dowolnej aplikacji ze sklepów z aplikacjami
- D. Aby zablokować zbieranie danych przez każdą firmę

5. Co głównie robi VPN po połączeniu z publiczną siecią Wi-Fi?

- A. Szyfruje ruch między Twoim urządzeniem a serwerem VPN
- B. Uniemożliwia witrynom ustawianie jakichkolwiek plików cookie
- C. Zastępuje potrzebę stosowania MFA
- D. Usuwa złośliwe oprogramowanie już obecne na urządzeniu

Punkt kontrolny 2: Wyzwanie – prawda czy fałsz

6 Pytanie (prawda/fałsz) 6

6. Prywatność danych i bezpieczeństwo danych oznaczają to samo.

- ◯ Prawda
- ◯ Fałsz

7 Pytanie (prawda/fałsz) 7

7. RODO (GDPR) może mieć zastosowanie do firm spoza UE oferujących usługi osobom w UE.

- ◯ Prawda
- ◯ Fałsz

8 Pytanie (prawda/fałsz) 8

8. Używanie VPN powstrzymuje strony internetowe przed śledzeniem Cię za pomocą plików cookie.

- ◯ Prawda
- ◯ Fałsz

9 Pytanie (prawda/fałsz) 9

9. Udostępnianie mniejszej ilości danych osobowych w internecie może zmniejszyć szkody po naruszeniu bezpieczeństwa.

- ◯ Prawda
- ◯ Fałsz

10 Pytanie (prawda/fałsz) 10

10. CCPA pozwala konsumentom zrezygnować ze sprzedaży lub udostępniania ich danych.

- ◯ Prawda
- ◯ Fałsz

Punkt kontrolny 3: Wstawianie kluczowych terminów

Przeczytaj każde poniższe zdanie i uzupełnij lukę poprawnym terminem z banku słów.

1. Zgodnie z RODO (GDPR) _____ musi być dobrowolna, konkretna, świadoma i jednoznaczna, więc zaznaczone z góry pola się nie liczą.

2. _____ gromadzi dane z rejestrów publicznych, aplikacji i zakupów, aby tworzyć i sprzedawać profile osób.

3. Wiadomość tekstowa twierdząca, że twoja paczka jest wstrzymana, i prosząca o „potwierdzenie" danych karty to typowy atak typu _____ .

4. HTTPS wykorzystuje _____ , aby pomóc chronić dane przesyłane między przeglądarką a witryną.

5. Podawanie tylko tych danych, których naprawdę potrzebuje formularz rejestracji, to zastosowanie zasady, którą jest _____ .

6. Prawo do wymazania pozwala poprosić organizację o _____ twoich danych osobowych, choć obowiązują wyjątki.

BANK SŁÓW

BROKER DANYCH | CIASTECZKO | MINIMALIZACJA DANYCH | PHISHING | REZYGNACJA | SZYFROWANIE | USUNIĘCIE | ZGODA

Wpisz tutaj swoje odpowiedzi:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Punkt kontrolny 4: Dopasowywanie pojęć dotyczących prywatności

DOPASOWYWANIE DEFINICJI

Dopasuj każde pojęcie po lewej stronie do jego poprawnej definicji po prawej, wpisując odpowiednią literę (A-H) w edytowalne pole.

☐	1. Prawo do usunięcia danych	A	Kalifornijskie prawo do powstrzymania firmy przed sprzedażą lub udostępnianiem Twoich danych.
☐	2. Prawo do rezygnacji	B	Prawo wynikające z RODO (GDPR) do usunięcia swoich danych osobowych, z zastrzeżeniem wyjątków.
☐	3. Minimalizacja danych	C	Mały plik przeglądarki używany do śledzenia Twojej aktywności w różnych witrynach.
☐	4. Szyfrowanie	D	Dobrowolna, konkretna, świadoma i jednoznaczna zgoda.
☐	5. Broker danych	E	Zbieranie wyłącznie danych osobowych potrzebnych do określonego celu.
☐	6. Zgoda	F	Fałszywe wiadomości, które nakłaniają ludzi do ujawnienia danych lub loginów.
☐	7. Phishing	G	Przekształcanie danych tak, aby mogła je odczytać tylko osoba z odpowiednim kluczem.
☐	8. Plik cookie śledzący	H	Firma, która zbiera dane osobowe z wielu źródeł, tworzy z nich profile i je sprzedaje.

Punkt kontrolny 5: Krzyżówka

Rozwiąż krzyżówkę, wpisując litery w aktywne białe pola. Numery odpowiadają wskazówkom poniżej.

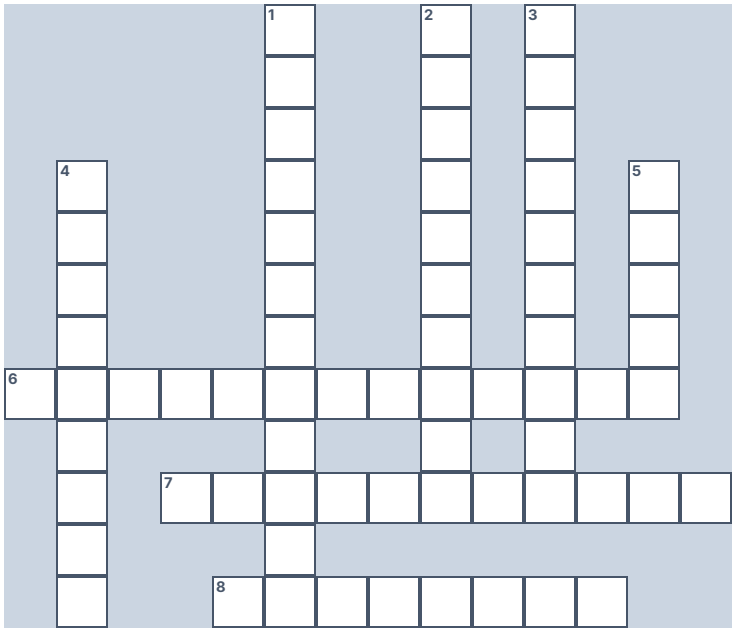

POZIOMO

6. Zasada ochrony danych: zbieranie tylko tego, co jest potrzebne do wskazanego celu (13)

7. Przekształcanie danych tak, aby tylko osoba z właściwym kluczem mogła je odczytać (11)

8. Fałszywe wiadomości nakłaniające do ujawnienia loginów lub danych karty (8)

PIONOWO

1. Firma, która kompiluje i sprzedaje profile osób (12)

2. Mały plik przeglądarki, który może śledzić twoją aktywność w różnych witrynach (10)

3. Prawo z CCPA do zatrzymania sprzedaży lub udostępniania twoich danych (10)

4. Prawo pozwalające poprosić organizację o usunięcie twoich danych osobowych (9)

5. Dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne przyzwolenie na wykorzystanie danych (5)

Punkt kontrolny 5, wariant alternatywny: Dostępne wskazówki do krzyżówki

Użytkownicy czytników ekranu i klawiatury mogą wpisywać odpowiedzi do krzyżówki bezpośrednio w polach tekstowych poniżej.

POZIOMO

6 poziomo: Zasada ochrony danych: zbieranie tylko tego, co jest potrzebne do wskazanego celu (13 liter):

7 poziomo: Przekształcanie danych tak, aby tylko osoba z właściwym kluczem mogła je odczytać (11 liter):

8 poziomo: Fałszywe wiadomości nakłaniające do ujawnienia loginów lub danych karty (8 liter):

PIONOWO

1 pionowo: Firma, która kompiluje i sprzedaje profile osób (12 liter):

2 pionowo: Mały plik przeglądarki, który może śledzić twoją aktywność w różnych witrynach (10 liter):

3 pionowo: Prawo z CCPA do zatrzymania sprzedaży lub udostępniania twoich danych (10 liter):

4 pionowo: Prawo pozwalające poprosić organizację o usunięcie twoich danych osobowych (9 liter):

5 pionowo: Dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne przyzwolenie na wykorzystanie danych (5 liter):

Punkt kontrolny 6: Ukryte słowa w wykreślance

Znajdź w poniższej siatce 8 kluczowych terminów słownictwa. Wyrazy mogą biec poziomo, pionowo lub po przekątnej.

H L Ś S W Q Ź E H E S C A Ł P
C C A J C A N G Y Z E R Ż P U
Y M L W Z G O D A S U Ą H S S
N X K M M G H N H R Ę I U L Ś
A Ł R X H B U Ę Z O S N Ź X S
D G T Y A Ó V Ń Ń H I Ź O H P
R T H Ó V U O U I Ę T K A E Ó
E N L Ą Ń V F N C F P Q Y Ź J
K K V K Ź X G I Z Ó K I Ż I J
O N O K Z C E T S A I C A E I
R M I N I M A L I Z A C J A Ą
B Ś A K Ę X E K Ż K D L Q N K
A Ę S Z Y F R O W A N I E O K
Ń Ć N C Ć G I Ą Ą Ó R Ł P W T
I Ź Ę Ź S G Y X H Ę R T Ń U K

LISTA SŁÓW

USUNIĘCIE REZYGNACJA MINIMALIZACJA SZYFROWANIE BROKERDANYCH ZGODA PHISHING CIASTECZKO

Punkt kontrolny 6, wariant alternatywny: Dostępne dopasowywanie słownictwa

Dopasuj każde z 8 pojęć z wykreślanki do jego poprawnej definicji, wpisując literę (A-H) w puste pole.

TERMINY ZE SŁOWNICZKA

- **A. USUNIĘCIE**
- **B. REZYGNACJA**
- **C. MINIMALIZACJA**
- **D. SZYFROWANIE**
- **E. BROKERDANYCH**
- **F. ZGODA**
- **G. PHISHING**
- **H. CIASTECZKO**

DEFINICJE I POLA DOPASOWANIA

1. Prawo z CCPA do zatrzymania sprzedaży lub udostępniania twoich danych.
2. Dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne przyzwolenie na wykorzystanie danych.
3. Firma, która kompiluje i sprzedaje profile osób.
4. Prawo pozwalające poprosić organizację o usunięcie twoich danych osobowych.
5. Zasada ochrony danych: zbieranie tylko tego, co jest potrzebne do wskazanego celu.
6. Fałszywe wiadomości nakłaniające do ujawnienia loginów lub danych karty.
7. Mały plik przeglądarki, który może śledzić twoją aktywność w różnych witrynach.
8. Przekształcanie danych tak, aby tylko osoba z właściwym kluczem mogła je odczytać.

Punkt kontrolny 7: Wyzwanie – pomieszane słowa

Rozszyfruj poniższe litery, aby odkryć kluczowe pojęcia i terminy związane z cyberbezpieczeństwem. Wpisz odpowiedzi w przygotowanych polach.

1. ĘINSUCIEU
2. JMIANMCLAZ AII
3. BRADCNORHE YK
4. SNGIHPHI
5. CNAEYAGRJZ
6. REOAINSZWY F
7. DAZOG
8. KSEOCTICZA

Zadanie dodatkowe: Myśl szybko

3 ODPOWIEDZI W KAŻDEJ KATEGORII. WYGRYWA OSOBA, KTÓRA PIERWSZA WYPEŁNI LISTĘ.

1	Kroki do podjęcia po naruszeniu danych			
2	Aplikacje, które proszą o twoją lokalizację			
3	Ustawienia prywatności do przejrzenia w nowym telefonie			
4	Oznaki, że komputer jest zainfekowany			
5	Oznaki, że wiadomość może być phishingiem			
6	Powody, dla których warto aktualizować oprogramowanie			
7	Dane osobowe, których nie należy umieszczać w mediach społecznościowych			
8	Sposoby na ochronę twoich kont			
9	Informacje, których nigdy nie powinieneś udostępniać			
10	Konta, które powinny mieć włączone MFA			
11	Rzeczy, z których robisz kopie zapasowe			
12	Miejsca, w których możesz korzystać z publicznego Wi-Fi			
13	Rzeczy do zrobienia po wycieku danych			
14	Firmy, które mogą zbierać dane o twoim przeglądaniu			
15	Sygnały ostrzegawcze w e-mailu			

Punkt kontrolny 8: Studia przypadków z prywatności danych

Zastosuj poznane pojęcia w poniższych scenariuszach z życia wziętych.

STUDIUM PRZYPADKU 1: PROŚBA DO STRONY O USUNIĘCIE DANYCH

Scenariusz: Maya, która mieszka we Francji, zamknęła konto w aplikacji zakupowej dwa lata temu, ale nadal dostaje jej e-maile marketingowe. Chce, aby aplikacja usunęła jej dane osobowe na podstawie prawa do usunięcia danych z RODO (GDPR).

Pytanie do dyskusji: Jakie kroki może podjąć Maya i jakie dane aplikacja może zgodnie z prawem zachować?

STUDIUM PRZYPADKU 2: APLIKACJA QUIZOWA I UPRAWNIENIA

Scenariusz: Bezpłatna aplikacja z quizem osobowości prosi Leo o jego lokalizację, kontakty, mikrofon i datę urodzenia, zanim będzie mógł zacząć.

Pytanie do dyskusji: Które uprawnienia wydają się niepotrzebne i jakie opcje ma Leo, aby ograniczyć ilość udostępnianych danych?

Punkt kontrolny 9: Odszyfruj szyfr

Osoby dbające o prywatność zastanawiają się, zanim udostępnią w internecie dane osobowe. Użyj poniższego klucza liter i liczb, aby odszyfrować wiadomość, wpisując odpowiednie litery w puste miejsca.

KLUCZ SZYFROWANIA LITERA-LICZBA

A=1 Ą=2 B=3 C=4 Ć=5 D=6 E=7 Ę=8 F=9 G=10 H=11 I=12
J=13 K=14 L=15 Ł=16 M=17 N=18 Ń=19 O=20 Ó=21 P=22 Q=23 R=24
S=25 Ś=26 T=27 U=28 V=29 W=30 X=31 Y=32 Z=33 Ź=34 Ż=35

17	32	26	15		33	1	18	12	17

28	6	20	25	27	8	22	18	12	25	33		30		25	12	7	4	12

Odszyfrowana wiadomość:

WSKAZÓWKA: KAŻDA LICZBA OZNACZA POZYCJĘ TEJ LITERY W ALFABECIE (NP. 1 = A, 2 = B, 35 = Ż).

Punkt kontrolny 10: Podstawowe najczęściej zadawane pytania o prywatność danych (Część A)

Przejrzyj typowe pytania i odpowiedzi dotyczące ochrony danych osobowych.

Q1: Jaka jest różnica między prywatnością danych a bezpieczeństwem danych?

Prywatność to twoja kontrola nad tym, jak dane osobowe są zbierane, wykorzystywane i udostępniane; bezpieczeństwo to ochrona, która chroni je przed nieuprawnionym dostępem.

Q2: Czym jest RODO (GDPR)?

Ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO, GDPR) Unii Europejskiej, obowiązujące od 25 maja 2018 r., określa zasady przetwarzania danych osobowych i daje osobom prawa do nich [1].

Q3: Czym jest CCPA?

Kalifornijska ustawa o prywatności konsumentów (CCPA), zmieniona przez CPRA, daje mieszkańcom prawo do informacji, usunięcia, poprawiania danych oraz rezygnacji ze sprzedaży lub udostępniania danych [4].

Q4: Co oznacza minimalizacja danych?

Używanie wyłącznie danych osobowych, które są adekwatne, stosowne i ograniczone do tego, co niezbędne do danego celu; jako użytkownik możesz to zastosować, udostępniając mniej [1].

Q5: Czym są uprawnienia aplikacji (app permissions)?

Ustawienia, które pozwalają aplikacjom uzyskiwać dostęp do Twojej lokalizacji, kontaktów lub zdjęć; ich przegląd i wyłączenie niepotrzebnych może ograniczyć zbieranie danych [8].

Punkt kontrolny 10: Podstawowe najczęściej zadawane pytania o prywatność danych (Część B)

Przejrzyj typowe pytania i odpowiedzi dotyczące ochrony danych osobowych.

Q6: Co HTTPS daje mojej prywatności?

HTTPS szyfruje dane między Twoją przeglądarką a stroną, ale strony oszustów też mogą używać HTTPS, więc kłódka nie dowodzi, że strona jest godna zaufania [10].

Q7: Czym jest prawo do usunięcia danych (Right to Erasure)?

Na podstawie art. 17 RODO (GDPR) możesz w określonych przypadkach zażądać od organizacji usunięcia swoich danych; to prawo nie jest bezwzględne i ma wyjątki [1].

Q8: Co stanowi ważną zgodę?

Wyraźne działanie potwierdzające, takie jak zaznaczenie niezaznaczonego pola po przedstawieniu jasnych informacji; zaznaczone domyślnie pola, milczenie lub przewijanie się nie liczą [2].

Q9: Co sprawia, że hasło jest silne?

Najważniejsza jest długość: NIST zaleca, aby witryny wymagały co najmniej 15 znaków dla haseł używanych samodzielnie i pozwalały na korzystanie z menedżerów haseł [11].

Q10: Co robić po wycieku danych?

Zmień hasła, których dotyczy problem, włącz MFA, obserwuj swoje konta i rozważ bezpłatne zastrzeżenie kredytowe; IdentityTheft.gov zawiera listę kroków odzyskiwania [9].

Punkt kontrolny 10: Zaawansowane najczęściej zadawane pytania o prywatność (Część C)

Poznaj głębsze zagadnienia dotyczące podstaw prawnych, plików cookie, śledzenia, brokerów danych i Twoich praw w sieci.

Q1: Czy całe przetwarzanie danych wymaga mojej zgody na mocy RODO (GDPR)?

Nie. Zgoda to jedna z sześciu podstaw prawnych z art. 6; inne to m.in. umowa, obowiązek prawny i prawnie uzasadnione interesy [1].

Q2: Gdzie obowiązuje RODO (GDPR)?

Do organizacji z siedzibą w UE oraz spoza UE, które oferują towary lub usługi osobom w UE albo monitorują ich zachowanie [1].

Q3: Czy strony internetowe potrzebują zgody na wszystkie pliki cookie?

Nie zawsze. Pliki cookie ściśle niezbędne są zazwyczaj zwolnione, ale te nieistotne, takie jak śledzące pliki cookie, wymagają uprzedniej ważnej zgody [3].

Q4: Jakie ryzyko dla prywatności wiąże się ze śledzeniem przez podmioty trzecie?

Trackery stron trzecich mogą śledzić Cię na wielu stronach, aby wyświetlać reklamy kierowane; usuwanie plików cookie i dostosowanie ustawień prywatności może pomóc [8].

Q5: Kim jest broker danych?

Firma, która zbiera dane osobowe z różnych źródeł i sprzedaje je innym firmom; mieszkańcy Kalifornii mogą użyć stanowej platformy DROP, aby zażądać ich usunięcia [5].

Punkt kontrolny 10: Zaawansowane najczęściej zadawane pytania o prywatność (Część D)

Poznaj głębsze zagadnienia dotyczące podstaw prawnych, plików cookie, śledzenia, brokerów danych i Twoich praw w sieci.

Q6: Czym jest link „Do Not Sell or Share" z CCPA?

Firmy, które sprzedają lub udostępniają dane, zazwyczaj muszą oferować link „Do Not Sell or Share My Personal Information" i uwzględniać sygnały rezygnacji, takie jak GPC [4].

Q7: Czy VPN sprawia, że jestem anonimowy?

Nie. VPN szyfruje ruch do serwera VPN i ukrywa twój adres IP przed witrynami, ale dostawca może go zobaczyć, a pliki cookie i fingerprinting nadal mogą cię śledzić [12].

Q8: Jak rozpoznać wiadomość phishingową?

Uważaj na pilne prośby o kliknięcie linków, potwierdzenie danych płatności lub rozwiązanie problemów z kontem; skontaktuj się z firmą, korzystając z numeru lub strony internetowej, o których wiesz, że są prawdziwe [7].

Q9: Czy publiczne Wi-Fi jest bezpieczne w użyciu?

Może to być ryzykowne. Większość stron używa szyfrowania, więc sprawdź obecność HTTPS, aktualizuj oprogramowanie i używaj MFA [10]; VPN może zapewnić dodatkową ochronę w niezaufanych sieciach [12].

Q10: Jakie są maksymalne kary finansowe na mocy RODO (GDPR)?

W przypadku najpoważniejszych naruszeń kary mogą sięgać 20 milionów euro lub 4% światowego rocznego obrotu, w zależności od tego, która kwota jest wyższa [1].

Część 11: 10 faktów o prywatności danych z praktyki i spostrzeżeń

Przejrzyj prawdziwe fakty o przepisach o ochronie prywatności, brokerach danych, oszustwach, naruszeniach danych i bezpieczniejszych nawykach w sieci.

1. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

RODO (GDPR) obowiązuje od 25 maja 2018 r. i daje ludziom prawo dostępu do swoich danych osobowych, ich poprawiania i usuwania [1].

2. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

Na mocy RODO (GDPR) najpoważniejsze naruszenia mogą skutkować karami do 20 milionów euro lub 4% światowego obrotu [1].

3. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

Poprawki CPRA do kalifornijskiej ustawy CCPA weszły w życie 1 stycznia 2023 r., dodając prawa do poprawiania danych i ograniczania wykorzystania danych wrażliwych [4].

4. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

Według FTC konsumenci zgłosili w 2025 r. straty z tytułu oszustw w wysokości 15,9 mld USD, wobec ponad 12 mld USD rok wcześniej [6].

5. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

Od 1 stycznia 2026 roku mieszkańcy Kalifornii mogą korzystać z bezpłatnej platformy DROP, aby prosić brokerów danych o usunięcie swoich danych osobowych [5].

6. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

Według unijnych przepisów o ochronie danych zaznaczone z góry pola, milczenie ani brak aktywności nie stanowią ważnej zgody [2].

7. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

W Wielkiej Brytanii strony muszą zapewnić Ci możliwość wyrażenia zgody na każdy plik cookie, który nie jest ściśle niezbędny do działania witryny [3].

8. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

RODO (GDPR) wymaga zgłaszania organowi niektórych naruszeń ochrony danych osobowych w ciągu 72 godzin, jeśli jest to wykonalne [1].

9. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

NIST zaleca, aby witryny nie wymuszały okresowych zmian haseł i sprawdzały nowe hasła z listami skompromitowanych haseł [11].

10. WGLĄD W PRYWATNOŚĆ

VPN ukrywa Twój adres IP przed stronami internetowymi, ale dostawca VPN nadal widzi Twój ruch, więc wybieraj ostrożnie [12].

Źródła i odnośniki techniczne

Przewodnik do nauki i łamigłówki opierają się na oficjalnych wytycznych dotyczących prywatności UE, Wielkiej Brytanii, Kalifornii, FTC, NIST i EFF.

OFICJALNE I EKSPERCKIE ŹRÓDŁA

[1] European Parliament & Council of the European Union. (2016). Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation). Official Journal of the European Union, L 119.

https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj

[2] European Data Protection Board. (2020). Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679.

https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-052020-consent-under-regulation-2016679_en

[3] Information Commissioner's Office. (n.d.). Cookies. ICO for the public.

https://ico.org.uk/for-the-public/online/cookies/

[4] California Privacy Protection Agency. (n.d.). Frequently asked questions (FAQs).

https://cppa.ca.gov/faq.html

[5] California Privacy Protection Agency. (2025). Delete Request and Opt-out Platform (DROP).

https://privacy.ca.gov/drop/

[6] Federal Trade Commission. (2026, March 25). FTC testifies before the Joint Economic Committee on agency's efforts to combat fraud [Press release].

https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2026/03/ftc-testifies-joint-economic-committee-agencys-efforts-combat-fraud

[7] Federal Trade Commission. (2022). How to recognize and avoid phishing scams. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/how-recognize-and-avoid-phishing-scams

[8] Federal Trade Commission. (2023). How websites and apps collect and use your information. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/how-websites-and-apps-collect-and-use-your-information

[9] Federal Trade Commission. (2024). What to know about identity theft. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/what-know-about-identity-theft

[10] Federal Trade Commission. (2023). Are public Wi-Fi networks safe? What you need to know. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/are-public-wi-fi-networks-safe-what-you-need-know

[11] National Institute of Standards and Technology. (2025). Digital identity guidelines: Authentication and authenticator management (NIST SP 800-63B-4).

https://csrc.nist.gov/pubs/sp/800/63/b/4/final

[12] Electronic Frontier Foundation. (2026). Choosing the VPN that's right for you. Surveillance Self-Defense.

https://ssd.eff.org/module/choosing-vpn-thats-right-you

Klucz odpowiedzi: Punkt kontrolny 1 – test wielokrotnego wyboru

1 **Minimalizacja danych** MINIMALIZACJA — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Art. 5 RODO (GDPR) wymaga, aby dane osobowe były adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne; użytkownicy mogą to odzwierciedlić, udostępniając mniej danych [1].

2 **Reagowanie na naruszenie bezpieczeństwa** NARUSZENIE — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Po naruszeniu zmień ujawnione hasła, włącz MFA i monitoruj konta; IdentityTheft.gov oferuje dopasowane kroki odzyskiwania [9].

3 **Ważna zgoda** ZGODA NA PLIKI COOKIE — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Ważna zgoda wymaga wyraźnego, potwierdzającego działania po otrzymaniu jasnej informacji; zaznaczone z góry pola i dalsze przewijanie strony się nie liczą [2].

4 **Prawa wynikające z CCPA** USTAWA CCPA — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Konsumenci z Kalifornii mogą zrezygnować ze sprzedaży lub udostępniania danych osobowych, także za pomocą sygnałów Global Privacy Control [4].

5 **Ochrona VPN** TUNEL VPN — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

VPN szyfruje ruch do serwera VPN i ukrywa Twój adres IP przed stronami, ale pliki cookie i fingerprinting nadal mogą Cię śledzić [12].

Klucz odpowiedzi: Punkt kontrolny 2 – prawda czy fałsz

6 **Prywatność a bezpieczeństwo** PRYWATNOŚĆ — **Poprawna odpowiedź: Fałsz**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Pokrewne, ale różne: artykuł 5 RODO (GDPR) określa zasady wykorzystywania danych, a artykuł 32 osobno wymaga środków bezpieczeństwa [1].

7 **Terytorialny zakres stosowania RODO (GDPR)** ZAKRES STOSOWANIA RODO (GDPR) — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Artykuł 3 ust. 2 obejmuje organizacje spoza UE, które oferują towary lub usługi osobom w UE albo monitorują ich zachowanie [1].

8 **VPN a pliki cookie** LIMITY VPN — **Poprawna odpowiedź: Fałsz**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

VPN ukrywa Twój adres IP, ale pliki cookie, piksele śledzące i fingerprinting nadal mogą śledzić Cię na różnych stronach [12].

9 **Udostępnianie mniej** MINIMALIZACJA — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Wyłączenie niepotrzebnych uprawnień aplikacji i udostępnianie mniejszej ilości informacji ogranicza to, co można zebrać, a następnie ujawnić w razie naruszenia [8].

10 **Rezygnacja ze sprzedaży lub udostępniania** USTAWA CCPA — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Firmy, które sprzedają lub udostępniają dane, muszą oferować wyraźny link rezygnacji, taki jak „Do Not Sell or Share My Personal Information” [4].

Klucze słownictwa i kryteria oceny

Schemat oceniania dla nauczyciela: Przyznaj 1 punkt za każde poprawne dopasowanie (łącznie 8 pkt) i pojęcie w kontekście (łącznie 6 pkt).

PUNKT KONTROLNY 4: KLUCZ – DOPASOWYWANIE POJĘĆ

B 1. Prawo do usunięcia danych	A 2. Prawo do rezygnacji	E 3. Minimalizacja danych	G 4. Szyfrowanie
H 5. Broker danych	D 6. Zgoda	F 7. Phishing	C 8. Plik cookie śledzący

PUNKT KONTROLNY 3: KLUCZ – KLUCZOWE POJĘCIA

1 ZGODA	2 BROKER DANYCH	3 PHISHING	4 SZYFROWANIE
5 MINIMALIZACJA DANYCH	6 USUNIĘCIE		

PUNKT KONTROLNY 6, WARIANT ALTERNATYWNY: KLUCZ – DOPASOWYWANIE SŁÓW

1 B – REZYGNACJA	2 F – ZGODA	3 E – BROKERDANYCH	4 A – USUNIĘCIE
5 C – MINIMALIZACJA	6 G – PHISHING	7 H – CIASTECZKO	8 D – SZYFROWANIE

UWAGI DO DYSKUSJI DLA NAUCZYCIELI

Kluczowe pojęcia:
Sprawdź, czy uczniowie potrafią własnymi słowami wyjaśnić pojęcia Prawo do usunięcia danych, Prawo do rezygnacji i Minimalizacja danych oraz podać przykład każdego z nich.

Studia przypadków:
Poproś uczniów, aby uzasadniali swoje zalecenia faktami z karty pracy, a nie przypuszczeniami.

Ocena źródeł:
Niech uczniowie sprawdzą co najmniej jedno twierdzenie w źródłach z karty pracy; omówcie, dlaczego liczby, ceny i przepisy mogą się z czasem zmieniać.

Klucze do łamigłówek i uwagi dla nauczyciela

ROZWIĄZANIE WYSZUKIWANKI SŁOWNEJ

H	L	Ś	S	W	Q	Ź	E	H	E	S	C	A	Ł	P
C	C	A	J	C	A	N	G	Y	Z	E	R	Ż	P	U
Y	M	L	W	Z	G	O	D	A	S	U	Ą	H	S	S
N	X	K	M	M	G	H	N	H	R	Ę	I	U	L	Ś
A	Ł	R	X	H	B	U	Ę	Z	O	S	N	Ź	X	S
D	G	T	Y	A	Ó	V	Ń	Ń	H	I	Ź	O	H	P
R	T	H	Ó	V	U	O	U	I	Ę	T	K	A	E	Ó
E	N	L	Ą	Ń	V	F	N	C	F	P	Q	Y	Ź	J
K	K	V	K	Ź	X	G	I	Z	Ó	K	I	Ż	I	J
O	N	O	K	Z	C	E	T	S	A	I	C	A	E	I
R	M	I	N	I	M	A	L	I	Z	A	C	J	A	Ą
B	Ś	A	K	Ę	X	E	K	Ż	K	D	L	Q	N	K
A	Ę	S	Z	Y	F	R	O	W	A	N	I	E	O	K
Ń	Ć	N	C	Ć	G	I	Ą	Ą	Ó	R	Ł	P	W	T
I	Ź	Ę	Ź	S	G	Y	X	H	Ę	R	T	Ń	U	K

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI

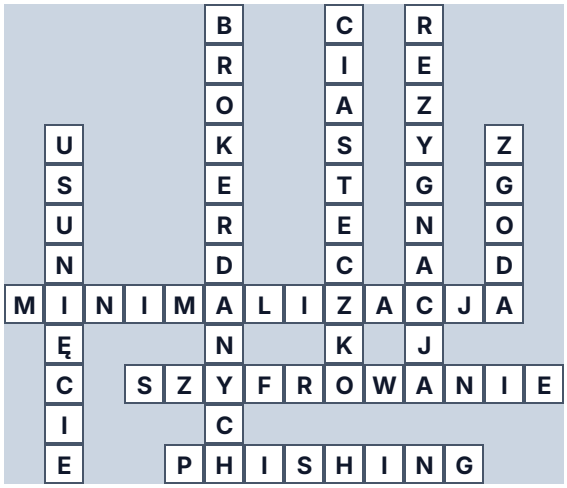

PRZEWODNIK DLA NAUCZYCIELA: ROZWIĄZANIA KRZYŻÓWKI

POZIOMO

6 poziomo: MINIMALIZACJA Zasada ochrony danych: zbieranie tylko tego, co jest potrzebne do wskazanego celu (13 liter)

7 poziomo: SZYFROWANIE Przekształcanie danych tak, aby tylko osoba z właściwym kluczem mogła je odczytać (11 liter)

8 poziomo: PHISHING Fałszywe wiadomości nakłaniające do ujawnienia loginów lub danych karty (8 liter)

PIONOWO

1 pionowo: BROKERDANYCH Firma, która kompiluje i sprzedaje profile osób (12 liter)

2 pionowo: CIASTECZKO Mały plik przeglądarki, który może śledzić twoją aktywność w różnych witrynach (10 liter)

3 pionowo: REZYGNACJA Prawo z CCPA do zatrzymania sprzedaży lub udostępniania twoich danych (10 liter)

4 pionowo: USUNIĘCIE Prawo pozwalające poprosić organizację o usunięcie twoich danych osobowych (9 liter)

5 pionowo: ZGODA Dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne przyzwolenie na wykorzystanie danych (5 liter)

Klucz do słów rozsypanych i rozwiązania szyfru

Klucz odpowiedzi do ćwiczenia z rozszyfrowywania słownictwa i Tajemniczego wyzwania szyfrowego.

KLUCZ DO ROZWIĄZANIA ANAGRAMÓW

1. Ę I N S U C I E U — **USUNIĘCIE**
2. J M I A N M C L A Z A I I — **MINIMALIZACJA**
3. B R A D C N O R H E Y K — **BROKERDANYCH**
4. S N G I H P H I — **PHISHING**
5. C N A E Y A G R J Z — **REZYGNACJA**
6. R E O A I N S Z W Y F — **SZYFROWANIE**
7. D A Z O G — **ZGODA**
8. K S E O C T I C Z A — **CIASTECZKO**

KLUCZ DO WYZWANIA Z TAJNYM SZYFREM

"MYŚL ZANIM UDOSTĘPNISZ W SIECI"

Klucz odpowiedzi do studiów przypadków

A Studium przypadku 1: Prośba do strony o usunięcie danych

Wskazówki dla nauczyciela

WYTYCZNE OCENIANIA

Odpowiedzi uczniów powinny obejmować następujące punkty:

- Analiza scenariusza: Maya, mieszkająca we Francji, zamknęła konto w aplikacji zakupowej dwa lata temu, ale wciąż otrzymuje jej e-maile marketingowe. Chce, aby aplikacja usunęła jej dane osobowe na podstawie prawa do usunięcia danych wynikającego z RODO (GDPR).
- Zalecane podejścia: Opcja 1: Maya wysyła pisemny wniosek o usunięcie danych i sprzeciwia się marketingowi bezpośredniemu, który wówczas musi ustać; aplikacja powinna zasadniczo odpowiedzieć w ciągu miesiąca [1]. Opcja 2: najpierw rezygnuje z subskrypcji, aby szybko uzyskać ulgę. Uzasadnienie: prawo do usunięcia danych nie jest absolutne, więc aplikacja może zachować dane potrzebne do wypełnienia obowiązków prawnych lub dochodzenia roszczeń [1]. Jeśli aplikacja nie odpowie, Maya może złożyć skargę do swojego organu ochrony danych [1].

B Studium przypadku 2: Aplikacja quizowa i uprawnienia

Wskazówki dla nauczyciela

WYTYCZNE OCENIANIA

Odpowiedzi uczniów powinny obejmować następujące punkty:

- Analiza scenariusza: Darmowa aplikacja z quizem osobowości prosi Leo o lokalizację, kontakty, mikrofon i datę urodzenia, zanim będzie mógł zacząć.
- Zalecane podejścia: Opcja 1: odmówić dostępu do lokalizacji, kontaktów i mikrofonu, a następnie sprawdzić, czy quiz nadal działa [8]. Opcja 2: jeśli aplikacja na tym nalega, wybrać inną aplikację lub ją usunąć [8]. Uzasadnienie: quiz rzadko potrzebuje takich danych, a udostępnianie mniejszej ilości danych ogranicza to, co może zostać zebrane, sprzedane lub ujawnione. Leo może także regularnie przeglądać uprawnienia w ustawieniach prywatności swojego telefonu [8].